

The practical significance of the research - the collected, processed and critically analyzed material will form an important basis for the development of the outlined issues in the future. It will also be useful for the network of higher education institutions, whose students must also know the evolution of cultural practices.

Key words: history of religious art, Paleolithic, Mesolithic, Neolithic, spiritual evolution of mankind, image making.

Надійшла до редакції 22.03.2023 р.

УДК 78.071.1(477)

ПОВЕРНЕННЯ ІЗ ЗАБУТТЯ (ДО 70 – РІЧЧЯ ВІД ДНЯ СМЕРТІ КОМПОЗИТОРА ВСЕВОЛОДА ЗАДЕРАЦЬКОГО)

Остапчук Марія Миколаївна – доцент кафедри естрадної музики,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-6903-7096>
<https://doi.org/10.35619/ucpm.vi44.624>
maria.budz.ostapchuk@gmail.com

Виявляється сутність творчості українського композитора Всеволода Петровича Задерацького, осмислюються різні сторони його діяльності, досліджуються основні етапи його творчості та аналізується специфіка створення окремих композицій. Спираючись на спілкування авторки статті з сином композитора – доктором мистецтвознавства, професором Всеволодом Всеволодовичем Задерацьким, до наукового обігу введено нові факти біографії цього митця. Переконаливо доводиться роль спадщини В.Задерацького у контексті подальших досліджень, спрямованих на його творчість і виявлення її ролі та особистого внеску у розвиток вітчизняної культури. Цей матеріал помітно розширює предметне поле української музики.

Ключові слова: Всеволод Задерацький, композитор, музика, популяризація, українська культурна спадщина.

Постановка проблеми. Всеволод Петрович Задерацький належить до плеяди видатних творчих особистостей, справжній масштаб спадщини яких не зайняв належного їм місця у пам'яті нащадків. Проте ще у середині ХХ століття його музику визнала світова культурна громадськість – вона звучала на різних фестивалях Західної Європи і США: Лондоні, Варшаві, Будапешті, Мілані, Нью-Йорку та інших регіонах світу. Його композиції видавалися у знаменитому видавництві «Peters», його ім'я занесено до всесвітньо відомої Англійської енциклопедії «Groups». Відомі й інші форми вшанування його творчості.

Постать В. Задерацького у світовій музичній культурі ХХ століття не має аналогів, оскільки він належить до тих видатних людей у мистецтві, яким випала доля творити в часи тоталітаризму – нацистської Німеччини та СРСР. Його творча діяльність, що збіглася з так званим ленінсько-сталінським періодом радянської історії (1917-1953 рр.) – це не тільки забута сторінка в українській культурі.

До деякої міри В. Задерацький являє собою феномен у світовій історії, оскільки є «рекордсменом забутого» у порівнянні з іншими замовчуваними іменами. Відмінність його долі від таких «навмисно забутих» у свій час – як, М. Рославець чи А. Лур'є, полягає у тому, що в його творчій біографії ніколи не було навіть короткого періоду активної публічної діяльності у ролі композитора чи виконавця своїх творів. Фактично він ніколи не був зафіксований суспільною свідомістю у статусі композитора, а тим більше – як визначного явища [1]. Протягом всього життя у нього не було жодного шансу на будь-яку інформацію навколо своєї особи.

Його ніби й не було: позбавлення виборчих прав, періодичні заслання та арешти, паспорт без права на проживання у великих містах, сувора заборона на публікації. Все це доводить, що влада постійно «підкувалася» щоб ім'я цього композитора не існувало в історії світового мистецтва. Він був свідомо вилучений з музичної історії ХХ ст. та підданий «історичному остракізму» з самого початку існування радянської державності.

Музика композитора не звучала ні в концертних залах, ні на радіо, ні з платівок. Із величезного творчого доробку надрукованими були уже після його смерті, у 70-х роках, окремі фортепіанні твори у збірнику «Твори українських радянських композиторів» [14]; стаття у журналі «Музика» № 4 за 1972 р. В. Клини [7] та невеликий нарис, присвячений циклу «24 прелюдії» цього ж автора у книзі «Українська радянська фортепіанна музика» за 1980 р. [6]. Утім, його творчість сьогодні лише повертається до культурного обігу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на той факт, що творчість цього композитора до 2000-х років не була предметом особливої зацікавленості вітчизняних науковців, звернемо увагу на деякі матеріали. Першим ініціатором процесу відродження спадщини композитора виступив його син – доктор мистецтвознавства професор Всеволод Всеволодович Задерацький на початку 2000-х років [4]. За ініціативою Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка у 2002-2003 рр. відбувся

фестиваль, присвячений музиці композитора, а також низка концертів у Львові, Рівному, Житомирі (містах, з якими безпосередньо пов'язана доля композитора) і на яких зі вступним словом виступав його син.

Львів відіграв важливу роль у тому, щоб музика В. Задерацького дійшла до широкої аудиторії. На початку нового тисячоліття проф. Х. Чаплін-Блажкевич організувала експозицію фортепіанної спадщини композитора. У 2003 р. ЛНМА ім. М. Лисенка до 50-річчя від дня смерті почала видавати зібрання його творів [2]. У 2005 р. симфонічний оркестр академії під керівництвом М. Скорика вперше виконав «Ліричну симфонію» композитора.

У наступні роки почалося активне вивчення і популяризація творчості В. Задерацького. З'явилося низка наукових праць та дисертаційних досліджень, зокрема Лукашенко Н. О. [9] «Стильові основи фортепіанної поезики В.П. Задерацького»: дис... канд. миств.: 26.00.01. Одеса, 2011; Постовойтова С. О. [13] «Особливості поліфонічного мислення композитора у циклі «24 прелюдії і фуги»: дис... канд. миств.: 26.00.01. Київ, 2020; дисертаційне дослідження Калашникової А. І. [5] «Стильові параметри формування української фортепіанної музики малих форм першої третини ХХ ст.»: дис... канд. миств.: 26.00.01. Харків, 2022, у якому аналізуються прелюдії В. Задерацького тощо.

Існує також й декілька статей, серед яких розвідка С. Мірошниченко [12; 175-185]; Н. Лукашенко [8; 127-133], М. Будз [2; 304-307] та ін., в яких його творчість є предметом ретельного студіювання.

Короткі біографічні дані можна знайти й в українському біографічному довіднику «Мистецтво України» [10; 251] та енциклопедичному довіднику «Митці Рівненщини» [11; 14].

Оригінальний автобіографічний матеріал про цього митця авторкою отримано й під час інтерв'ю з сином композитора – В.В. Задерацьким, у якому розкрито безліч деталей його творчої біографії та виявлено низку цікавих і невідомих досі фактів не лише стосовно творчості, але й умов створення тієї чи іншої композиції [4]. За допомогою цієї інформації вдалося реконструювати окремі сторінки його творчості та композиції, а також виявити низку біографічних сегментів, які розширюють уяву і про митця, і про різні грані його творчості. Тим більше, що книга сина вийшла значно пізніше [3]. Цікавий матеріал про творчість цього митця авторка отримала і з рукопису сина композитора, переданого їй для опрацювання, матеріал якого суттєво розширив наявну інформацію [1].

Мета статті – дослідити визначальні ознаки творчої індивідуальності В. П. Задерацького, які характеризують його як видатну особистість.

Серед завдань – визначити соціально-історичні та біографічні фактори формування творчого методу композитора В. Задерацького.

Методологія дослідження базується на історичній реконструкції та біографічному методі, за допомогою яких вдалося відновити сторінки творчої біографії цього композитора.

Виклад основного матеріалу дослідження. Які ж були причини цілеспрямованого переслідування особистості В.П.Задерацького? Звернемося до біографії, оскільки його доля і вражає, і надихає водночас.

Народився Всеволод Петрович Задерацький 21 грудня 1891 р. у м. Рівне, в сім'ї відомого залізничного інженера. Його батько – українець, родом із Черкащини, у той час був направлений на Волинь для будівництва залізничної станції Здолбунів та всієї системи під'їзних доріг. Згодом став професором, завідувачем кафедри Київської політехніки.

Його мати – польська дворянка, прекрасна піаністка, яка часто виступала з публічними концертами – була першим натхненником його таланту та першою вчителькою музики [4].

Раннє дитинство пройшло у Рівному, згодом у Курську, де він завершує навчання в гімназії. З 1910 р. В. Задерацький стає студентом юридичного факультету Московського університету та одночасно Московської консерваторії. Навчався у класах композиції у відомих музикантів Г. Пахульського, С. Танєєва, М. Іпполітова-Іванова, К. Кіппа, А. Орлова. Перші та, як виявилось, останні закордонні гастролі у 1914 році відбулися у Швеції, де він виступав із об'ємною концертною програмою.

У 1916 р. закінчив навчання в університеті. Випускні екзаменати у консерваторії скласти не встигає, бо його мобілізують до діючої армії у зв'язку з Першою світовою війною. Саме у той час відбуваються ті події, що мали фатальні наслідки і стали вирішальними для всього його подальшого життя [4].

Потрібно згадати, що на початку 1915 р. він був запрошений на прийом до царської родини. Достовірно невідомо як це трапилося. Окрім того, що В. Задерацький був блискучим піаністом, він відомий і як не менш блискучий оповідач. Володів феноменальними, майже магнетичними ораторськими здібностями, які чарували всіх без винятку слухачів. Зачарував він і престолонаслідка цесаревича О. Романова, який побажав, щоб В. Задерацький став його музичним наставником. Так у житті майбутнього композитора починається період вчителювання у царській родині, який тривав у 1915 – 1916 рр. Утім, у роки революції це був найтяжчий злочин, який і послужив причиною всіх подальших переслідувань композитора [4].

Вчителювання у царській родині перервалися Першою світовою війною. Спочатку В. Задерацький – офіцер царської армії, а після закінчення – армії Денікіна, учасник Громадянської війни у Росії.

Достеменно відомий наступний факт його біографії. У 1920 р. його у складі решти денікінської армії передано під суд до Ф. Дзержинського і засуджено до розстрілу. Напередодні страти В. Задерацький всю ніч грав на фортепіано у будинку, в якому знаходився і сам Ф. Дзержинський, який слухав його гру. За це лише йому одному було дароване життя, проте тільки з правом на проживання у Рязані [4].

У 1923 р. Задерацькому дозволено завершити навчання у Московській консерваторії і отримати диплом піаніста, теоретика та диригента.

Із середини 20-х років розпочинається активна композиторська та виконавська діяльність музиканта. Обдарований піаніст з яскраво вираженою індивідуальною виконавською манерою, він дає чимало сольних концертів. Але у 1926 р. його ув'язнено і весь творчий доробок початкового періоду діяльності *повністю знищено*. Це була перша спроба влади викреслити ім'я В. Задерацького з історії радянської музики [4].

Перші композиції, що збереглися до наших днів, датовані 1928 р. У тому ж році його звільняють із тюрми і навіть дозволяють жити у Москві, де він працює композитором на радіо. У Москві В. Задерацький відтворює низку знищених композицій, веде активне творче життя, завершує навчання на режисерському факультеті Інституту театрального мистецтва (ГІТІС у К. Станіславського). Однак подальша ситуація розвивається не на його користь.

У 1934 р. його висилають із Москви до Ярославля, де в 1937 р., на хвилі загальних репресивних заходів, що розгортаються в країні, заарештовують втретє, звинувативши у виконанні «фашистської музики» (твори Р. Штрауса, Р. Вагнера, Л. Бетховена) і висилають на Колиму на 10 років без права на листування, що означало вірну смерть.

До усіх діянь, здійснених В. Задерацьким, найбільш вражаючим і таким, що не має аналогів у світовій практиці, слід віднести створення ним у колимських таборах унікального циклу з 24-х прелюдій і фуг для фортепіано.

Це був перший історичний прецедент відтворення знаменитого барокового жанру в європейській музиці ХХ ст. Аналогічні твори П. Хіндемита та Д. Шостаковича з'явилися дещо пізніше. Текст композицій написаний був олівцем на телеграфних бланках і блокнотних листках, з яких було зроблено «нотний папір». Час звучання даного циклу триває майже три години. Створення музики у таких умовах можна віднести до розряду найбільших духовних подвигів, здійснених людиною у тяжку годину випробувань.

У 1939 р. його амністовано і він повертається знову до Москви через Магадан, де засновує філармонію і створює симфонічний оркестр.

Під час Другої світової війни живе у Казахстані, потім у Краснодарі. З 1945 р. – в Україні: спочатку в Житомирі, а згодом – у Львові, де працює у консерваторії. Не маючи жодних офіційних звань, В. Задерацький очолює кафедру камерного ансамблю, веде уроки спеціального фортепіано, тобто посідає провідне місце у фаховому середовищі.

На його заняттях завжди збиралося чимало студентів із різних факультетів, які із захопленням слухали неперевершену гру та надзвичайно цікаві розповіді про відомих композиторів та виконавців, з якими В. Задерацький був знайомий особисто [2; 306].

У 1951 р. влада знову знайшла в особі композитора «образ ворога» – звинувативши його у формалізмі. На цей раз В. Задерацький уже не міг знести публічних звинувачень, які призвели до хвороби серця і 1 лютого 1953 р. він помирає у Львові. Похований на Личаківському кладовищі.

Музична спадщина В. Задерацького багатогранна і різноманітна. Вона охоплює різні жанри: від монументальних до малих форм. Він написав 2 опери, 2 камерні симфонії, різноманітні камерні твори для різних інструментів та для різного, зокрема і нетрадиційного складу камерних ансамблів та понад 100 романсів.

Але найчисельнішою є фортепіанна музика, до якої композитор звертався впродовж усього життя. Вона є чи не найціннішим із створеного митцем і репрезентує еволюцію його творчого стилю. Як блискучий піаніст, що тонко відчував фортепіанний колорит та специфіку фортепіанної стилістики, В. Задерацький прагнув охопити у своїй творчості найрізноманітніші жанри фортепіанної музики. Йому належать також 5 сонат (написаних у 1928-1936 рр.), цикл 24 прелюдій (1934 р.), уже згадуваний цикл «24 прелюдії і фуґи» (1937 р.); дві великі сюїти «Фронт» і «Батьківщина» (1945-1946 р.), цикл «Легенди» (1940 р.) вперше знаменував розквіт цього жанру в Україні, в якому акцентується комплексна спадковість романтичного мистецтва, а також ним написана велика кількість транскрипцій, низку окремих п'єс і музики для дітей: два дитячих концерти, 4 цикли малих програмних сюїт.

Саме звернення до програмних циклів фортепіанних мініатюр видається даниною розвитку художньої тенденції, що намітилася у багатьох творах тогочасних композиторів. Проте В. Задерацький

пропонує глибоко індивідуальне трактування цього жанру. Зовні це виявлено у тяжінні до сюїтності та деталізованої програмності. У сфері інтонаційно-образній та мовній – в активному пошуку власного колориту, інтонаційно-мелодичних, фактурних та формотворчих принципів. Ці твори містять прагнення композитора до синтезу різноманітних стилевих тенденцій: конструктивізму (остинато), механістичної токатності, імпресіоністичної барвистості та романтичного заглиблення у сферу інтимних почуттів. Саме таке розмаїття джерел у ранніх фортепіанних творах поглибило і збагатило справжній індивідуальний стиль композитора.

У своїх подальших творчих пошуках В. Задерацький спирається на традиції західноєвропейського та російського романтизму. Романтичне спрямування його музики походить від романтичного мистецтва, яке сформувало його духовну особистість та художнє світосприйняття. Романтичне піднесення як форма світовідчуття загалом характеризувало «дух» 20-30-х рр. ХХ століття у художній творчості.

Одним із перших, хто продовжив лінію романтизму у вітчизняній фортепіанній музиці, був саме В. Задерацький. Його художній стиль можна визначити як неоромантичний, специфіка якого полягає у досить рідкісному типі музичного мислення, що є гармонійним сплавом романтичних естетичних тенденцій і новітніх технологічних постромантичних принципів; як-от: лінеарність, остинатність, конструктивізм, ладова багатобарвність, лаконізм фактурних рішень тощо [6; 199].

Нині, через багато років після написання творів В. Задерацького, їх можна тлумачити як перші зразки «неоромантичної» тенденції у мистецтві ХХ ст., хоча сама ця тенденція не фіксувалася на той час його сучасниками. Навпаки, визнавалися актуальними всі різновиди антиромантичних тенденцій, особливо у фортепіанній музиці, а все романтичне вважалося застарілим, не вартим продовження.

До нашого часу залишається таємницею те, як людина, що знаходилася під постійним наглядом, відірвана від світових джерел, від найкращих взірців європейських музичних традицій, могла написати і залишити нащадкам музику, аналогів якої не було на той час. Мова йде саме про його фортепіанний цикл «24 прелюдії і фуги» – монументальний твір, епічний за своєю суттю. Він є цікавим прикладом сполучення поліфонічного і гармонічного мислення композитора, яке і зумовило таке органічне поєднання у фортепіанній фактурі: складні гармонії з ясною, чіткою тональною основою, елементи модерну і народні мотиви. Все це дає підстави приєднати даний твір до низки унікальних творів не лише вітчизняної, а й світової фортепіанної музики.

У своєму циклі В. Задерацький використав принципи «романтизації» старовинної барокової форми. По суті це є неоромантизм, де присутні лише естетичні алюзії та гостро оновлений принцип ставлення до тонально-гармонічної логіки. Саме неоромантичне схилення у трактуванні жанру – предметно відрізняє цикл композитора від усіх звернень до подібного макро-циклу у музиці ХХ століття [4]. Сьогодні вважається, що він багато у чому передбачив музичні відкриття П. Гіндеміта та Д. Шостаковича, адже був першим композитором після Й. С. Баха, хто створив цикл «24 прелюдії і фуги» у всіх тональностях.

Новаторськими рисами позначена і фактура у багатьох його творах. Як композитор-піаніст він збагачує виконавсько-виразові ресурси фортепіано мовно-колористичними новаціями, розкриваючи нові грані сонорних барв, градацій, діапазону. Здебільшого музика В. Задерацького програмна і циклічна. Мелодика творів приваблює своєю наспівністю та ліризмом. Образна сфера його композицій позначається яскраво реальною картинністю та унікальністю тематики.

Осторонь стоять твори В. Задерацького, наповнені східним колоритом, вірніше слов'янським відчуттям Сходу. Чимало його творів присвячено цій тематиці. Музична символіка Сходу подається в узагальненому плані. Джерела мелосу в кавказькому фольклорі, який композитор добре знав і переніс до своїх творів у вишукано-стриманих тонах. Відчуття східного колориту витримане не лише в мелодичних інтонаціях, а й ладо-гармонічних та ритмо-фактурних особливостях музичної мови [6; 73].

На початку ХХІ ст. музика В. Задерацького почала звучати на багатьох фестивалях та міжнародних проектах. Твори композитора виконують відомі музиканти у престижних залах і конкурсах в усьому світі. Так, у 2013 р. на ХІХ Міжнародному фестивалі сучасної музики «Контрасти» у Львові відбувся вечір, повністю присвячений творчості В. Задерацького. Фортепіанний цикл «Легенди» у 2018 р. став лауреатом німецької премії *Opus Klassik*, а «24 прелюдії і фуги» надруковано в Англії, у видавництві *Musikmesse*. У 2020 році на ХХVІ фестивалі «Контрастів» звучала його симфонічна та фортепіанна музика. Зокрема, прозвучала «Камерна симфонія», яку композитор написав після звільнення з таборів у 1940 р. Твір вражає багатозначністю образно-символічних алегорій. У симфонії задіяне фортепіано, яке носить певний прихований символ. Фортепіано як головний та «інтелігентний» герой, що протистоїть «мідній групі» оркестру з її алюзією на військові радянські оркестри.

У 2021 р. у рамках масштабного міжнародного музичного проекту України, Німеччини та Швеції «Заборонена музика», звучали поруч твори українських (у т.ч. Всеволода Задерацького) та німецьких

композиторів, як документи трагічної епохи, яка не має права на повторення. Були здійснені професійні записи, які є у вільному доступі на youtube – каналі Ukrainian Live Classik.

Згадаємо тут і учасника шоу «Голос країни» (2022 р.) Gorim! (Харків), який разом із саундпродюсером Yuzvik презентував пісню, нав'язану фрагментом із Прелюдії і фуги № 2 В. Задерацького. Композиція отримала назву «Колискова», яку присвятили сучасним героям війни. Робота дійсно заколисує та огортає магією музичного супроводу. Як ніколи боляче звучить фраза «Колискову я заспіваю вам не скоро...».

«Ця робота для мене знакова, бо я вперше працюю над пісню, надихнувшись твором українського музичного класика. Ще весною я отримав пропозицію взяти участь у просвітницькому проєкті «ДеУкраїнізована Музика» від порталу «Музвар», де головною метою стояла популяризація українських митців-композиторів, яких російська імперія катувала, а твори їхні привласнювала. Ми доторкнулися до національної музичної спадщини, яку намагалися знищувати, додавши сучасного звучання та актуалізацію тексту через війну в Україні, що знову розв'язала перероджена російська імперія», – коментував Gorim! на презентації цього твору.

Блискучий піаніст, самобутній композитор, талановитий поет і письменник, диригент оркестру, режисер, видатний лектор і педагог – таким є далеко не повний перелік аспектів діяльності Всеволода Петровича Задерацького.

Перспектива подальших досліджень вбачається у подальшому зверненні сучасних вітчизняних та світових виконавців до інтерпретації його творів, а науковців-музикознавців до його творчості, що сприятиме виявленню стильової єдності зовнішніх і внутрішніх контекстуальних умов творчості В. П. Задерацького.

Висновки. Огляд творчої діяльності В. Задерацького дозволяє впевнено віднести його особистість до визначного явища у вітчизняній музичній культурі ХХ ст. Композиторська творчість вражає різноманітністю жанрів, у яких він знайшов своє самовираження. Видання його творів стає для сучасного розвитку українського мистецтва дуже важливим та виводить їх на концертну сцену, розширюючи репертуар виконавців. Його дивовижна доля є підтвердженням думки М. Бахтіна про те, що у кожній суті є своє «свято відродження».

Список використаної літератури

1. Автобіографія В. П. Задерацького. *Приватний архів авторки*.
2. Будз М. Композитор Всеволод Задерацький. Львів : Musika humana, 2005. № 2. С. 304 – 307.
3. Задерацький В. В. *Per aspera...* Москва : Композитор, 2009. 366 с.
4. Інтерв'ю авторки з сином композитора – В. В. Задерацьким, проведене 10 січня 2003 р. *Приватний архів авторки*.
5. Калашникова А. І. Стильові параметри формування української фортепіанної музики малих форм першої третини ХХ ст. Харків, 2020.
6. Клин В. Українська радянська фортепіанна музика (1917 – 1977). Київ : Наукова думка, 1980. 313 с.
7. Клин В. Знайомство з творчістю В. П. Задерацького. *Музика*. 1972. № 4.
8. Лукашенко Н. Задерацький: парадокси життя та творчість. *Наук. вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Вип. 37. Київ : НМАУ ім. П.І. Чайковського. 2004. С. 127-133.
9. Лукашенко Н. Стильові основи фортепіанної поезики В. П. Задерацького: дис... канд. миств.: 26.00.01. Одеса, 2011. 243 с.
10. Мистецтво України. Біографічний довід. Київ : Українська енциклопедія, 1997. 579 с.
11. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довід. Рівне : Вид. фірма «Ліста», 1997. 365 с.
12. Мірошниченко С. Тематична «аура» у поліфонічних творах В. Задерацького. *Наук. вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*, 2000. Вип. 28. Київ : НМАУ ім. П.І. Чайковського. С. 177 – 185.
13. Постовойтова С. О. Особливості поліфонічного мислення композитора у циклі «24 прелюдії і фуги». Київ, 2022.
14. Твори українських радянських композиторів для фортепіано. Київ : Муз. Україна; 1979. 52 с.

References

1. Avtobiohrafiiia V. P. Zaderatskoho. *Pryvatnyi arkhiv avtorky*.
2. Budz M. Kompozytor Vsevolod Zaderatskyi. Lviv : Musika humana, 2005. № 2. S. 304 – 307.
3. Zaderatskyi V. V. *Per aspera...* Moskva : Kompozytor, 2009. 366 s.
4. Interviu avtorky z synom kompozytora – V. V. Zaderatskym, provedene 10 sichnia 2003 r. *Pryvatnyi arkhiv avtorky*.
5. Kalashnykova A. I. Stylovi parametry formuvannia ukrainskoi fortepiannoi muzyky malykh form pershoi tretyny XX st. Kharkiv, 2020.
6. Klyn V. Ukrainska radianska fortepianna muzyka (1917 – 1977). Kyiv : Naukova dumka, 1980. 313 s.
7. Klyn V. Znaiomstvo z tvorchistiu V. P. Zaderatskoho. *Muzyka*. 1972. № 4.

8. Lukashenko N. Zaderatskyi: paradoksy zhyttia ta tvorchist. *Nauk. visnyk NMAU im. P.I. Chaikovskoho*. Vyp. 37. Kyiv : NMAU im. P.I. Chaikovskoho. 2004. S. 127-133.
9. Lukashenko N. Stylovi osnovy fortepiannoi poetyky V. P. Zaderatskoho: dys.. kand. mystv.: 26.00.01. Odesa, 2011. 243 s.
10. Mystetstvo Ukrainy. Biografichniy dovid. Kyiv : Ukrainska entsyklopediia, 1997. 579 s.
11. Myttsi Rivnenshchyny. Entsyklopedychnyi dovid. Rivne : Vyd. firma «Lista», 1997. 365 s.
12. Miroshnychenko S. Tematychna «aura» u polifonichnykh tvorakh V. Zaderatskoho. *Nauk. visnyk NMAU im. P.I. Chaikovskoho*, 2000. Vyp. 28. Kyiv : NMAU im. P.I. Chaikovskoho. S. 177 – 185.
13. Postovoitova S. O. Osoblyvosti polifonichnoho myslennia kompozytora u tsykli «24 preliudii i fuhy». Kyiv, 2022.
14. Tvory ukrainskykh radianskykh kompozytoriv dlia fortepiano. Kyiv : Muz. Ukraina; 1979. 52 s.

**RETURN FROM OBLIVION (TO THE 70TH ANNIVERSARY OF THE DEATH
OF COMPOSER VSEVOLOD ZADERATSKYI)**

Ostapchuk Mariia Mykolaivna – associate professor of pop music department RSHU

The essence of the creativity of the Ukrainian composer Vsevolod Petrovych Zaderatskyi is revealed, various aspects of his activity are analyzed, the main stages of his work are explored and the specifics of the creation of individual compositions are analyzed. Based on the communication of the author of the article with the son of the composer – doctor of art history, professor Vsevolod Vsevolodovych Zaderatskyi, new facts of the biography of this artist were introduced into the scientific circulation. The role of V. Zaderatskyi's legacy is convincingly proven in the context of further research aimed at his work and the identification of its role and personal contribution to the development of national culture. This material significantly expands the subject field of Ukrainian music.

Key words: Vsevolod Zaderatskyi, composer, music, popularization, Ukrainian cultural heritage.

UDK 78.071.1(477)

**RETURN FROM OBLIVION (TO THE 70TH ANNIVERSARY OF THE DEATH
OF COMPOSER VSEVOLOD ZADERATSKYI)**

Ostapchuk Mariia Mykolaivna – associate professor of pop music department RSHU

The urgency of the problem. In the context of the problems of national and cultural revival, the work of one of the original composers of Ukraine, a native of the city of Rivne, Vsevolod Petrovych Zaderatskyi, whose musical heritage is gradually returning to the professional stage and becoming the subject of scientific study, is explored. Further study of this heritage will expand the subject area of national musical culture, qualitatively position Ukraine in the modern European cultural space.

The research methodology is based on the use of a number of methods, in particular the method of historical reconstruction, which provided an opportunity to restore the pages of the composer's creative biography, to form his creative parameters in the modern system of artistic coordinates; the cultural method, with the help of which it became possible to restore the general cultural context of his work and introduce the main results into scientific circulation; the biographical method became useful for clarification of certain pages of his creative biography, as well as revealing the influence of the family environment on the creative personality of the artist.

The scientific novelty of the research lies in expanding the general idea about the potential of the national cultural heritage, introducing new data about this composer's creative activity, which is aimed at revealing him as a sufficiently versatile personality.

Key words: Vsevolod Zaderatskyi, composer, music, popularization, Ukrainian cultural heritage.

Надійшла до редакції 11.03.2023 р.

УДК 791.5

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ
У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦТВА АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ СФЕРИ**

Лупій Ярослав Васильович – професор, завідувач кафедри кіно і телебачення,
Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса
<https://orcid.org/0000-0001-7306-4097>
<https://doi.org/10.35619/ucpm.vi44.625>
lypii.ya@gmail.com

Даниленко Сергій Анатолійович – кандидат наук із державного управління,
старший викладач кафедри кіно і телебачення,
Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса
dsa1970@ukr.net

Розглянуто перспективні можливості підготовки фахівців для аудіовізуальної сфери України. Досліджено шляхи фахової підготовки нового покоління режисерів, операторів, а також ведучих і дикторів кіно і телебачення. Виявлено важливість багатоаспектності й міждисциплінарності у навчальному процесі стосовно підготовки фахівців